

KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

INSTELLINGSBESLUIT COMMISSIE IMPACT VAN DE COVID-19- PANDEMIE OP WETENSCHAPPERS, WETENSCHAPSBOEFENING EN VERTROUWEN IN DE WETENSCHAP

Het bestuur van de KNAW, gelet op artikel 5.1 van het reglement van de KNAW, besluit tot het instellen van de commissie *Impact van de Covid-19-pandemie op wetenschappers, wetenschapsbeoefening en vertrouwen in de wetenschap*, hierna te noemen 'de commissie'.

Artikel 1. Taakopdracht

De commissie heeft als taak een inventarisatie te maken van de positieve en de negatieve effecten van de Covid-19-pandemie op wetenschappers, de wetenschapsbeoefening en het vertrouwen in de wetenschap, en van de gevolgen daarvan op de langere termijn. De commissie maakt inzichtelijk wat er nodig is opdat de wetenschapsbeoefening na de pandemie kan blijven floreren (*policy for science*), bij voorkeur met een internationaal vergelijkend perspectief. Hierbij ligt de nadruk op jonge wetenschappers, voor wie de impact waarschijnlijk het grootst is (bijvoorbeeld door een mogelijke afname van beroepsperspectieven in het wetenschappelijk bedrijf in de komende jaren). Daarnaast reflecteert de commissie op de rol van wetenschappers in het publieke domein.

Het doel van het advies is tweeledig:

- In kaart brengen van de impact van de pandemie – in negatieve én positieve zin – op wetenschappers, wetenschapsbeoefening en vertrouwen in de wetenschap.
- Doen van aanbevelingen om de positieve gevolgen van de pandemie voor de wetenschap in Nederland te behouden en de negatieve gevolgen te mitigeren c.q. te verhelpen.

De doelgroep bestaat uit wetenschappers, kennisinstellingen en beleidsmakers.

Kader

De wetenschapsbeoefening veranderde tijdens de Covid-19-pandemie, zowel in positieve als in negatieve zin. Onder meer tijdens de KNAW-[domeinmiddag](#) van het Domein Gedrags-, Maatschappij- en Rechtswetenschappen (GMRW) op 10 september 2020 was hiervoor aandacht. Welke veranderingen willen we behouden en welke moeten we een halt toeroepen?

Voorbeelden van positieve effecten op wetenschapsbeoefening zijn de enorme snelheid van goedkeuring van (klinische) studies, de afname van vliegreizen voor congresbezoeken, de toename van wetenschappelijke samenwerkingen en van het delen van data en de vlucht die [Open Science](#) in brede zin nam. Negatieve effecten waren er ook, bijvoorbeeld vertraging van lopend onderzoek (onder meer als gevolg van het uitstellen c.q. annuleren van laboratoriumstudies of veldwerk en het combineren van wetenschappelijk werk met zorgtaken thuis), negatieve financiële gevolgen en discussies over de betrouwbaarheid van wetenschap.

Enerzijds benadrukte de pandemie het belang van de wetenschap voor het genereren van feitelijke kennis (als tegenhanger van complottheorieën en ongefundeerd optimisme); anderzijds benadrukte ze de taak en verantwoordelijkheid van wetenschappers om zorgvuldigheid te betrachten (*responsible research*). Zo ontstond er een wirwar aan opiniepapers, verschenen veel preliminaire resultaten al in de pers zonder goede peer-review en traden tal van wetenschappers in de media over onderwerpen die niet hun eigen

vakgebied betroffen (het predicaat hoogleraar maakt bijvoorbeeld een viroloog nog geen expert in gedragswetenschappen).

Artikel 2. Samenstelling en instellingsduur

Tot lid van de commissie worden op persoonlijke titel benoemd:

Voorzitter

- Prof. dr. Natali Helberger (Universiteitshoogleraar Recht & Digitale Technologie, KNAW-lid en SWR)

Leden

- Prof. dr. Carlijn Bouten (hoogleraar technologie in de geneeskunde en gezondheidszorg, TUE, KNAW-lid, RMW)
- Prof. dr. Lex Bouter (hoogleraar epidemiologie, methodologie en integriteit, VU, RMW)
- Prof. dr. Giseline Kuipers (hoogleraar cultuursociologie, KU Leuven, KNAW-lid)
- Prof. dr. Cyrus Mody (hoogleraar History of Science, Technology, and Innovation, Maastricht University)
- Prof. dr. Hedwig te Molder (hoogleraar taal en communicatie, VU en WUR)
- Bettina Reitz-Joosse, (UDH Latijnse taal- en letterkunde, RUG, DJA)

De commissie wordt ingesteld voor de duur van het traject. De commissie biedt het conceptrapport aan het bestuur aan vóór 31 december 2021.

Als portefeuillehouder namens het bestuur treedt op prof. dr. Marileen Dogterom. Vanuit het bureau van de KNAW zullen dr. Eva Naninck en ir. Arie Korbijn als secretaris de commissie ondersteunen.

Artikel 3. Kwaliteit en integriteit

De commissieleden hebben voorafgaand aan de eerste vergadering van de commissie kennis genomen van de [Code ter voorkoming van oneigenlijke beïnvloeding door belangenverstrengeling](#) en dit in een schriftelijke verklaring bevestigd. De commissieleden hebben kennis genomen van de [Handleiding adviezen en verkenningen van de KNAW](#), die op 18 september 2017 is vastgesteld door het bestuur. Van het in deze handleiding beschreven beleid voor beoordeling van de concepttekst wordt niet afgeweken.

Artikel 4. Werkplan

De commissie stelt een werkplan op, met daarin haar werkwijze en de communicatie- en implementatiestrategie.

Artikel 5. Kosten en vergoedingen

De KNAW keert aan de commissieleden een reiskostenvergoeding uit, maar geen andere vergoedingen.

Artikel 6. Geheimhouding

De leden van de commissie nemen geheimhouding in acht ten aanzien van alle informatie die hun bij de uitvoering van dit besluit ter ore komt en waarvan vermoed kan worden dat deze vertrouwelijk is.

Aldus vastgesteld door het Bestuur van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen op 16 februari 2021 te Amsterdam.

Namens het bestuur van de KNAW,

Mr. M. Zaanen
Algemeen directeur van de KNAW